

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Антон Антонов Герунов, РМР

Доцент по 3.8 Икономика (Управление на рисковете и количествени методи за анализ на публични политики)

Стопански факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „**доктор**”

в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки

Професионално направление 3.8. Икономика

докторска програма „*Финанси, застраховане и осигуряване*”

Автор: *Росалия Павлова Касамска*

Тема: Методология за управление на проекти, финансирани от европейски и международни програми

Научен ръководител: *доц. д-р Даниела Илиева*

1. Общо описание на представените материали

Със заповед № 111 от 31.05.2019 г. на Ректора на Висше училище по застраховане и финанси доц. д-р Григорий Вазов съм определен(а) за член на научното жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема Методология за управление на проекти, финансирани от европейски и международни програми за придобиване на образователната и научна степен „доктор” в Област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, Професионално направление 3.8. Икономика, докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“. Автор на дисертационния труд е Росалия Павлова Касамска – докторант на самостоятелна подготовка с научен ръководител доц. д-р Даниела Илиева от ВУЗФ.

Предадените материали включват документи по опис, както следва:

1. Актуална автобиография по европейски образец;
2. Копие на дипломата за придобита образователно-квалификационна степен „магистър”;
3. Копие на заповед № 70/29.06.2018 г. за зачисляване в докторантура;
4. Копие на заповед № 104/30.05.2019 г. за отчисляване от докторантура;

5. Копие на протокол № 3/15.04.2019 г. от заседание на обучаващата катедра по чл. 38, ал.3 от Правилника за приемане и обучение на докторанти във ВУЗФ;
6. Списък и копия на публикациите по темата на дисертационния труд – 6 броя;
7. Справка за научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд;
8. Справка за изпълнение на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3. 8. Икономика;
9. Дисертационен труд;
10. Автореферат;
11. Заповед №111/31.05.2019 г. за определяне на научно жури за защита на дисертационния труд.

Представените документи отговарят на съответните изисквания, съдържанието на автореферата отговаря на съдържанието на дисертацията, а справката за съответствие с националните наукометрични изисквания показва, че докторантът отговаря с минимален превес над заложените в закона праг (85 точки при необходими 80 точки).

2. Кратки биографични данни за докторанта

Докторантът Росалия Касамска завършва висшето си образование през 2013 г. като се дипломира с бакалавърска степен по Европеистика от Югозападния университет „Неофит Рилски“. След това завършва магистратура в специалност Европеистика, магистърска програма Европейски проекти. От 2016 година следва докторантура на свободна подготовка във ВУЗФ и работи като Ръководител проекти във фондация „Право и интернет“. Преподава курсове по управление на проекти като хоноруван преподавател във ВУЗФ и в Университета по библиотекознание и информационни технологии. Отчитам, че докторантът е натрупал известен практически и преподавателски опит в сферата на дисертацията си.

3. Актуалност и познаване на проблема

Докторантът демонстрира добро познаване на разглежданата проблематика, като представената библиография включва 111 източника, от които 39 са на български език, а останалите на английски. Подчертавам добрия баланс между научни и научно-приложни източници, което се отразява и в подчертано практическия характер на представената работа.

4. Методика на изследването

Докторантът използва стандартни и добре познати методи на научното изследване в разработката си. По-конкретно изследователския подход на емпиричното изследване е описан пр. на стр. 83-84, където докторантът подчертава разделението на две основни части – по същество първия етап синтезира научните и научно-приложните изследвания в областта на управлението на проекти, а вторият извежда и валидира методология за управлението на проекти. Използват се методите на анализа и синтеза за първия етап и на експертните оценки за втория. Прави впечатление, че това са методи, типични за социалните и антропологични науки. Неслучайно в икономиката се залага на количествени методи или поне на стратегии със смесен план на изследването, които комбинират количествени и качествени методи. Подобен подход дава възможност за анализ на валидността и надеждността на резултатите, което липсва в значителен план при качествените методи. В този смисъл не е изненадващо, че предвид избраната методология дисертантът не може да направи детайлна оценка на валидността и надеждността на получените научни резултати, което отчитам като сериозен пропуск. Смятам, че методологичната секция следва да бъде значително задълбочена и да отрази съвременен научен инструментариум за анализ на данни от интервюта. Дисертантът, например, може да се запознае с техники като тематичен анализ и контент анализ и силно препоръчвам да го направи при следващи свои изследвания.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Основната част от дисертационният текст е разделена в три глави. Първа глава по същество представя теоретико-методологическите аспекти при управлението на проекти. Прави впечатление, че голяма част от нея следва съдържанието и в значителна част структурата на методологията за управление на проекти на Американския институт за управление на проекти (Project Management Institute, PMI), обобщено в тяхната публикация Project Management Body of Knowledge, PMBOK. Това повторение е в голямата си степен ненужно, тъй като дисертантът е цитирал въпросната книга с приложен характер и щеше да е напълно достатъчно да се маркират основните моменти от нея, които се отнасят към научните приноси на дисертацията. Втората част на първа глава разглежда приложението на методология за управление на проекти към частния случай на проекти с международно финансиране. Втора глава представя описание на методологията и методиката на изследване, като се очертават целите и подходите на работата. По-специално, дисертантът дефинира целта като: „Целта на емпи-

ричното изследване е да разработи и валидира проект за методология за управление на проекти, финансирани от европейски и международни програми“. Подчертавам, че валидацията на методологията е неформална и непълна и в този смисъл целта е само частично изпълнена. Създаването на т.нар. „комплексна матрица“ (фиг. 24, стр. 88) е инструмент за обобщаване на информация, но не и нов научен принос. Подобни „матрици“ представляват таблици с информация, които управляващите органи на оперативни програми в България регулярно публикуват за информация на бенефициентите си. Предлагам докторантът да прецизира термина си. От гледна точка на представения във вторият етап въпросник – той също има нужда от допълнителна работа. Някои от въпросите са прекалено общи (пр. въпрос 9 на стр. 98 – „Каква роля играе управлението на ресурси при изпълнението на проекти?“), а често се търси информация по повече от едно направление в един и същи въпрос (въпроси 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13). Въпросникът като инструмент следва да бъде допълнително прецизиран, за да може да доведе до нови и надеждни изводи. Препоръчвам на дисертанта да задълбочи познанията си в провеждането на структурирани интервюта и изготвянето на въпросници. Третата глава съдържа в себе си съществените приноси на представената дисертация. Тук са представени интервюта с 11 експерта, като дисертантът показва и интерпретира някои от мненията на някои от експертите на различни специфични стъпки от методологията за управление. При подобен тип данни можем да препоръчаме представяне на резултати от пълен тематичен анализ или подобен метод, за да се избегне съмнението, че докторантът цитира непредставителни мнения на експертите. Подобен подход позволява и репликация на представените научни резултати. Дисертация завършва с две приложения, описващи различни международни програми и условията им за финансиране на проекти. Това по същество не представлява научен принос и намирам, че е излишно да бъде включено в дисертацията.

6. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Представената дисертация несъмнено има известен научен принос, но описаните приноси (стр. 154 от дисертацията и стр. 45 от автореферата) не успяват да го предадат докрай коректно. По-конкретно, описаните от дисертанта приноси №1 и №2 по същество представляват преглед на научната и научно-приложната литература в областта. Принос №3 е разработването на т.нар. „комплексна матрица“, каквато обичайно се използва в практиката и по същество не представлява нов научен резултат. Принос №4 представлява съществени оригинални научни резултати и следва да се раздели на поне два приноса. Първият от тях е набирането на ново познание чрез метода на експертните интервюта, а вторият – изграждането на управ-

ленска методология. Макар да не приемам приноси №1, №2 и №3, считам, че принос №4 съставлява оригинален научен резултат.

Получените резултати са в известен смисъл валидирани в представените 6 публикации на дисертанта. Препоръчвам резултатите от бъдещите изследвания да се публикуват и в индексирани журналы в международни бази данни.

7. Критични забележки и препоръки

Бележки и препоръки по същество са дадени в предходните раздели. Удачно е при бъдещи изследвания дисертантът да се възползва от по-широк набор от методи и да задълбочи познанията си в областта на съвременния научен инструментариум. Това би спомогнало за по-убедителни резултати, които да намерят своето място в международни научни списания.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд съдържа научно-приложни и приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и **отговарят на минималните изисквания** Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) и Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати съответстват на специфичните изисквания на Правилника за приемане и обучение на докторанти във Висшето училище по застраховане и финанси.

В този смисъл смятам, че представената дисертация отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от ЗРАСРБ и **давам своята положителна оценка на представения труд**. Предлагам на почитаемото научно жури да присъди ОНС „доктор“ на Росалия Касамска в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки; Професионално направление 3. 8. Икономика; докторска програма „Финанси, застраховане и осигуряване“.

Рецензент:

X

доц. д-р Антон Герунов